

„EDINOST“

Izhaja po trikrat na teden v šestih izdanjih ob torkih, četrtekih in sobotah. Zjutranje izdanje izhaja ob 6. uri zjutraj, večerno pa ob 7. uri večer. — Obojno izdanje stane: za en mesec . . . 1.—, taven Avstrije f. 1.50 za tri mesece . . . 3.— „ „ „ 4.50 za pol leta . . . 6.— „ „ „ 9.— za vse leto . . . 12.— „ „ „ 18.—

Naročnine je plačevati naprej na naročbe brez priložne naročnine se uprava ne ozira. Posamične številke se dobivajo v prodajalnicah tobaka v Trstu po 3 avo, laven Trsta po 4 avo.

EDINOST

Oglas se računa po tarifu v petiti; za naslove s debelimi črkami se plačuje prostor, kolikor obsega navadnih vrstic. Poslana, osmrtnice in javne zahvale, domači oglasi itd. se računajo po pogodb.

Vsi dopisi naj se pošiljajo uredništvu ulice Caserma št. 13. Vsako pismo mora biti frankovano, ker nefrankovana se ne sprejemajo. Rokopis se ne vrača.

Naročnino, reklamacije in oglase sprejema upravnništvo ulice Molino picolo št. 3, II. nadst. Naročnino in oglašje plačevati loco Trst. Odprte reklame cije so proste poštnine.

Glasilo slovenskega političnega društva za Primorsko.

„V edinosti je moč“.

V prvi vrsti sami!

Kako malo uzroka imamo avstrijski Slovani sploh, zlasti pa mi Slovenci, držati križem roke, o tem nas prepričuje dan za dnem neumorno delovanje naših nasprotnikov, kateri so si dali prisego, uničiti veljavo slovenskega rodu.

„Um jeden Preis!“ je nemška parola, „Osar tutto!“ je italijanska parola. Kako zveni ta parola na naša ušesa? Narodno smrt so nam prisegli, smrt za vsako ceno. A smrt ne zato, ker bi mi ne bili vredni življenja, ampak zato, ker le na grobu našega narodnega življenja morejo oni vstrezati svoji gospodovalni pohlepnosti, svoji kruti narodni sebičnosti! Poleg teh vzrokov, katere narokujeti le umazana sebičnost in gospodstvaželjnost, jih pa menda tudi zabava uničevanje slovanstva, da se uprav vesele naše smrti. Človek je že po rojstvu bolj ali manje nasilne naravi in ako nima dovolj moči v sebi, da bi krotil to svojo strast, prevzame ga popolnoma in upijani tako, da se v tej strasti ne pozna več sam. Ako pa se vrhu tega čuti še močnejega od svojega nasprotnika, tedaj ga ta strast ob enem navdaja s slastjo in mu napravljaja veliko radost, ako vidi poginjati svojega slabejega nasprotnika.

To nas uči Turčin. Močnejši Turek se naslaja v krvi slabejega kristijana in išče vedno prilike, da bi moral, ker mu curek krvi, ki vroče lije iz krščanskega telesa, dela neopisno radost. Zato se tudi ni nadejati na Vzhodu miru, dokler bo tam gospodaril Turčin. Kajti njemu ne prepovedujejo turški zakoni, marveč še velejajo mu moriti kristijana. In kako je tedaj, ako krvoloka ne drži roka zakona?!

V evropskih državah je fizični umor prepovedan in se kaznuje s smrtjo. V toliko je stavljena meja človeški strasti. A zakon še ne zadržava strasti, da bi se ne pojavljala drugim načinom. Zato narodnosti v Evropi, ki ne znajo brzditi svoje strasti, kažejo svoje barbarstvo nasproti sla-

bejim tem načinom, da jih uničujejo politično, narodno in gospodarski. Od duševnega uničevanja do direktno fizičnega umora pa je samo — en korak. Ako bi naši nasprotniki ne bili držani po zakonih, prav gotovo bi se oni spozabljali nad nami poleg političnih tudi do direktno fizičnega nasilstva. Kako težko brzdajo svojo strast v tem obziru, kaže nam slednji hip. Gorje nam, ako bi Nemcev, Italijanov in Madjarov ne držal za roko — zakon! Huda bi se nam godila!

Vendar pa zakon ne more ubraniti političnih nasilstev in v tem je zakon pomanjkljiv. Nemci in Italijani doprinašajo brez vse ovire politična nasilstva med nami in mi nimamo obrambe niti v državnih temeljnih zakonih; obrambe, ki bi nam zagotavljal našo narodno last. Nasprotnik se naslaja na tem, da nam jemlje, kar je našega, da izpodriva nas in širi svoje. Za izgovor temu početju mu služi fraza, da smo „manj vredni“, da se nas torej sme pokončati narodno in politično in da on s tem brani svojo narodnost. In zakon mu tega ne brani, — če tudi ne dovoljuje njegovega početja! Kakor koran pospešuje Turku fizični umor kristijana, tako ne morejo preprečiti avstrijski zakoni političnega nasilstva od strani naših nasprotnikov. Izročeni smo na milost in nemilost nasprotniku, vzlic vsem temeljnim zakonom.

Toda tu treba nekoliko pojasniti. Avstrijski temeljni zakoni so dobri. Ako trdimo torej, da poleg teh zakonov se vendar vrše politična in narodna nasilstva, je to razumeti tako, da zlo ne izvira iz zakonov, ampak iz žalostnega dejstva, da se ti zakoni — sosebno tedaj, ko se dotikajo narodnega momenta — ne izvršujejo praktično, za vse jednako in do skrajnih posledic. Nemci so ustvarili te naše ustavne zakone; postavili so vanje tudi marsikatero lepo liberalno določbo, toda le v domnevanju, da bodo dobroto teh določeb uživali le — oni sami! In ker so imeli skoro ves čas vso oblast v svojih rokah, vcepili so tako menenje

o namenu avstrijskih zakonov tudi v one, ki so poklicani v prvi vrsti, da bi izvrševali te zakone za vse jednako — v naše državno uradništvo. Od todi prihaja, da se ne vrše ti zakoni in da so politična in narodna nasilstva mogoča vzlic zakonom o ravnopravnosti.

Ako se hočemo torej obdržati ob sedanjih okoliščinah, boriti se moramo v prvi vrsti sami za svoj obstanek, ker toliko nam že dovoljuje zakon, da se smemo braniti. Zanašati se moramo na svojo moč, samostojno. Sklicujemo se pač lahko na ustavne zakone, ali gorje nam, ako bi položili roke križem na hrbet in gledali odprtimi ustmi, kedaj nam prileté naša prava — od zgoraj. Sami, v prvi vrsti sami se moramo osamosvojiti in si zagotoviti svoj obstanek!

Nam se je zanašati na svojo moč, da z isto premagamo nasprotne ovire. Kajti, kakor rečeno: zakon je sicer dober ali zadržan je na rokah in nogah.

Za našo bodočnost je morda celo dobro tako, da smo prepuščeni sami sebi. To utrja značaje. In ponosni bi smeli biti, ako bi brez posebne podpore od strani zakonov dovršili veliko dele: osiguranje svojega narodnega obstanka.

In to dosežemo lahko, ako nismo slepi, ako bomo iskali pravih sredstev, in ako se bomo posluževali teh sredstev na pameten, primeren, praktičen način.

Torej: pozor! Na nas samih je, da izpoznamo pravo sredstvo in se poslužimo istega!

Prva in glavna zahteva je: da si vzgajamo narod tako, da bode znal sam zahtevati svoja prava v vseh strokah javnega življenja. Ako bode n. pr. ves narod neizprosno govoril le v svojem jeziku na vseh c. kr. uradih, ako bode neizprosno doslednostjo ulagal le slovenske spise, potem smo prepričani, da hitreje, nego bi si mislili, pridemo do narodne jednakopravnosti, tudi če ne bi imeli niti jednega zastopnika na Dunaju. Na-

pameten dovolj, da se ni udal svoji želji ter si kupil novo obleko. Kupil si je dolgo suknjo in hlače, oboje še precej črno ali že znatno ponošeno, in to je storilo, da je zunanost njegova kazala ubogega, vendar na čistost pazljivega dijaka, ki ni prav nič spominjal na pustolovščine. Obstal je sredi sobe, raven, vendar kar nič ponižen.

„Vi ste torej, moj gospod“, jecljal je stavec. Dalje ni mogel govoriti, prevzela ga je razburjenost in bal se je, da bi ga ta predaleč tirala. Čez nekoliko časa je dejal jednostavno:

„Vi ste zlobno ravnali, moj gospod!“

In ker se je hotel Nantas opravičevati, ponovil je s povdarkom:

„Zlobno ste ravnali, da, tako je... Nočem vedeti prav ničesar in vas prosim, da opustite vsaki puskns, ki naj bi razjasnil stvar. Celó, ako bi se bila moja hči obesila vam za vrat, bi bil vaš zločin isti... Samo tatovi in roparji se na tak silovit način urivajo v družino.“

Nantas je povsili glavo, baron pa je nadaljeval:

„Zagotovili ste si na najložji način doto, nastavili ste past, v katero ste se morala ob enem ujeti oče in hči...“

„Dovolite, gospod baron“, ga je ustavil mladi mož, v katerem se je začel oglašati ponos.

(Pride še.)

PODLISTEK

Nantas.

ROMAN.

Francoski spisal Z., prevel Hinko.

Na to je odšla, položivši pomenljivo na mizo kuvert s petsto franki. To predplačo mu je dala iz svojega žepa, da pokrije prve stroške. Ko je ostal sam, stopil je mladi mož zopet k oknu. Noč je bila temna; samo temnejša senca je dala domnevati, kje stoji drevesa. Izmed oken hotela je bilo razsvitljeno samo jedno. Ona visoka, lepa plavalaska, ki je stopala s takim kraljevskim ponosom, ki njega niti pogledala ni, ona je torej! Pa kaj to dé, naj bode ona ali katera druga. Žena sama nima ničesa opraviti pri stvari. In sedaj je pogledal Nantas više nad Pariz pod svojimi nogami, na ceste, nasipe in javne kraje, ki so se razprostirali v trepetajoči plinovi luči in sedaj najedenkrat je prišel tikati mesto, ki se mu je hipoma zazdelo slabeje in pretó mu zaklical besede:

„Sedaj si moje!“

II.

Baron Dauvilliers je bil v salonu, ki mu je služil za delavno sobo. To je bil visok prostor stroge zunanosti, popolnoma zavrt v usnje in urejen s starinskim pohištvo. Od prejšnjega dne je bil kakor uničen vsled izpovedi gospodičine Chuin

o sramoti Flavije. Dasi je stvar uravnala prav previdno, daleč sezala nazaj, dejanja kolikor se je dalo prikazovala v prijetni luči, je starčka vendar skoro premoglo; tolažila ga je jedina misel, da je zapeljivec pripravljen dati poslednje, neizogibno zadoščenje. Danes zjutraj čaka na obisk tega moža, katerega niti ne pozna, ki mu je ukljub temu iztrgal njegovo hčer. Pozvonil je.

Josip je naročil ustopivšemu slugi, „pride mlad mož, tega pripeljite k meni... Za nikogar drugega nisem doma!“

Sel je ob voglu kamina, mislil z bolešjo na usodo, ki ga je zadela. Zidarjev sin, stradalec, ki niti službe nima. Gospodičina Chuin ga je opisovala sicer kakor moža, ki ima veliko bodočnost pred seboj; ali vendar kakšna sramota za rodovino, katere čast je neomadeževana do sedaj. Flavija sama se je res pogumno obtožila, da zabrani najhujšega predbacivanje svoji odgojiteljici. Po tem mukopolnem odkritju je ostala v svoji sobi, ker se je baron branil, jo videti zopet. Predno jej odpusti, mora sam spraviti sramotno zadevo v red in je za to že storil potrebne korake. Ali njegovi lasje so popolnoma osiveli in glava se mu je tresla uprav kakor starčku.

„Gospod Nantas“ je naznanil Josip.

Baron se ni dvignil. Samo glavo je obrnil in ostro pogledal bliže stopivšega Nantasa. Ta je bil

sprotno pa ostane prazen ves trud poslancev, pol. društev in glasil, dokler ne bode narod sam zahteval svojih pravic! Narod mora zaklicati: Tako hočem, tako budi!

Odločnost treba vcepiti v žile naroda. Nočemo priporočati političnega in narodnega nasilstva, kakoršnega zagrešajo naši nasprotniki, vendar pa bi želeli, da bi se naši ljudje malo vzgledovali na njih — odločnosti, brezobzirnosti in požrtvovalnosti.

V tem pogledu je jako počeno poročilo, ki je je nedavno priobčil neki avstrijski nemški list:

„Dne 14. julija 1897 po Kristu je bilo v Jeni, mestecu v nemškem cesarstvu, glavno zborovanje nemškega šulvereina, katerega se je udeležilo veliko število Nemcev iz Avstrije. Na tem zborovanju je podal glavni tajnik društva pregled „plodov nosnega“ delovanja. V tem pregledu pravi, da se je v 16 letih društvenega obstanka poslalo avstrijskim Nemcem eden in pol milijona, v zadnjem letu pa 52.000 mark, da se je to leto v Avstriji uknjižilo na šole 20.000 mark in da to društvo največji del svojih dohodkov pošilja v Avstrijo“. Kje so torej meje nemškemu cesarstvu? Iz šulvereinovih pregledov ondi — kjer ni več Nemcev!

To je način vojevanja naših političnih nasilnikov, ali ga je mogoče videti razločneje! Tu vam ni niti besedice ni o zakonih, ni o zaščiti od gori, ampak v kratkih besedah je povedano: delali smo in dosegli uspehov.

Slovenci! delajmo tudi mi! Žrtvujmo tudi mi! Navajajmo naše ljudstvo, da bode samo in z veseljem delalo za svojo bodočnost! Najnesrečnejši politiki so oni, ki pričakujejo rešitve le od zgoraj. Sami si moramo pomagati. Ako bodo videli gori, da ne klonemo, da hočemo živeti, potem bodo tudi oni drugače sodili o nas in potem se bodo izvajali tudi za nas — temeljni zakoni avstrijski.

DOPISI.

Iz krogov poštinih ekspeditorjev.

(Izv. dop.) [Zvršetek.] Tako je nakopičil gospod dopisnik še polno drugih čisto neosnovanih in naravnost smešnih natecev, ali nočem se ukvarjati podrobneje s tako drobnarijo, če tudi je dopisnik pokazal očitno, kako rad bi mi kaj škodil na ta način. Morda me ima še bolj v želodcu, nego reorganizacijo samo. Toda spravil je vse pod vablivo firmo „poštna reorganizacija“. Bog nas varuj takih reorganizatorjev. No, kako si misli on reorganizacijo in kako skrbi po „očetovsko“ za nas, izrazil se je nehoté bolj jasno, nego je hotel najbrže, ko pravi: „Če se torej potezajo poštarji za svoje koristi, torej se gotovo tudi za ekspeditorje (sedaj čujtel) kakor poznejše poštarje“. Torej za nas ekspeditorje vendar le ničesar. Naj ostanemo torej vedno pri starem, stari sužnji. Sedaj naj se pa še pomisli, kdo in kdaj postane pri nas pri teh razmerah poštar, ako ga poprej ne — ugonobijo. Hvala vam lepa, g. poštar, na vaši velikodušnosti in dobrosrčnosti, ki jo čutite do nas! Sevé, klor postane po kaki mili osodi gg. poštarjev kolega, temu naj se takoj odpre nebo, naj postane nankrat iz sužnja gospod. Vesta, da ravno isti so potem navadno najhujši okrutneži; to čujete povsod med priprostim ljudstvom. In ravno to naj prenaredi reorganizacija! Reorganizacija naj da vsakemu samostojnost in naj uvede v našem delu natančno določen red. Potem bode konec tudi vsake okrutvesti. Če nam pa skupno priborite nekaj večje plače, nego so odmerjene do sedaj, potem pa tudi zaslužite častno diplomu. Druge naprave pa le pustite pri miru! Jih imajo že drugi mojstri v rokah, nego sva mi dva! In ravno zato, ker je to orjaško delo, ne potrebuje krparjev.

Tudi o tistih preklicanih jednotah se ne bo deva mnogo pričkala. Če tudi bi utegnili imeti kdo to točko v vašem dopisu za jako važno in stvarno. Jaz sem navajal že zadnjikrat le nekako satirično iste pikantne številke. Sevé, g. dopisnik se mora poprej vsaj toliko sprijazniti z reorganizacijo, da vse naredbe prečita vsaj jedenkrat in vsaj nekoliko pazno, kar gotovo še ni storil do sedaj. Kako tudi, ko mu vsa stvar tako mrzi!

Dragi g. poštar, reorganizacija skrbela bode in mora (ne pa, kakor si želite vi in tovariši), da bodo moči sistemizirane po delu. Delali bomo vsi, zapamti si: vsi po redu. Kakor se vidi iz vašega

članka, tudi Vam plača ni zadnja reč, dasi očitno meni — ko vam zopet nisem dal povoda za to ni ustmeno in pismeno — da „takim ni nikoli dovolj plačila“. Ker vam ni zadnja skrb, kakor sem rekel, plača, imeli boste po reorganizaciji odprto mnogo lepšo karijero, nego jo imamo sedaj. Zakaj bode pa uveden advancement? Vidite, kakor marljiv in vnet poštni organ postanete lahko še kedaj takozvani viši poštar! In če vam ne bode všeč na enem kraju, pomagali si boste lahko na kako drugo boljše mesto.

Toda, sprijazniti se morate poprej s [premetitvijo. No, vi kakor ven in ven trezen in razumen mož, se vendar ne boste bali bolj š. suspensije in disciplinarne komisije, nego pa današnje službene pogodbe (Dienstvertrag), s katero ste tako rekoč dušo in telo zapisali sl. direkciji. Strogo pa pravično, to je po mojem menenju čisto prav. Torej clara pacta boni amici! A ne mislite, da vam bodem še katerikrat odgovarjal na take lapalije ter nadlegoval cenjene čitatelje tega uglednega lista. Oprostite še za danes, g. urednik!

Iz vipavske doline. (Izv. dop.) Bralno in pevsko društvo na Brjah je imelo dne 8. t. m. svojo prvo veselico, katere se je udeležilo okoli 1500 oseb. Kolikor je nam znano, ni bilo do sedaj nikjer na Goriškem veselice, ki bi bila obiskana tako mnogobrojno kakor omenjena. Za reklamo je bil poskrbel nekdo iz Ribemberga, ki se je po svoje goreče spominjal novoustanovljenega društva. Treba bi bilo mu poslati venec z napisom: „Priznanje zaslugi“ in se mu priporočiti za nadaljno reklamo. Med veselico in na plesu je svirala vrla prvaška godba; pel je pa mešani zbor iz sv. Križa pod vodstvom svojega neutrudnega in vsestranske delavnega pevovodje, g. Petra Medvedščka. Vse pesmi so se pele v popolno zadovoljnost občinstva, ki je prav živahno ploskalo. V pozdravnem govoru je govornik slikal z živimi besedami potrebo in veliko korist društev, v katerih se izobražujemo in napredujemo. Rekel je, da moramo goreče ljubiti svoj narod, se boriti za njegove pravice ter pridobljene varovati; ne smemo pa sovražiti ljudij drugih narodov zaradi njih nam ptujega jezika in žnjimi pretrgati vsako skupno in združeno delovanje. Vsi narodi imajo nekatere skupne potrebe in nadloge, za katerih odstranitev treba se boriti združeno. Narodi naj postanejo bratje, ki si v nobenem obziru ne kratijo pravic in lastnine ter pomagajo drug drugemu. Naloga prihodnjega stoletja bodi, delati na to, da se narodi pobratijo. Govoru je sledilo živahno odobrovanje.

Igri: „Berite novice“ in „Pravo junaštvo“ ste se prav dobro predstavljali; le škoda, da se je govor preveč izgubljal v ozadju odra, prepredenega samo s tanko tkanino in vsled tega celo bližnji poslušalci niso razumeli vsega. Igralci naših narodnih društev naj posebno pazijo, da igrajo kolikor je mogoče spredaj odra in da glasno govoré.

Posebno zanimive so bile redne in proste telovadne vaje prvaškega „Sokola“. Kaj lepo je bilo videti, kako so ti dobro izučeni možje in mladeniči telovadili po taktu godbe. Take vaje res budijo in večajo spretno in lahkotno kretanje, one krepijo telo, navdihujejo pogum in zavest telesnih močij; one vzbujajo in krepijo zavest, da je treba delati se združenimi močmi in da je v združenem delu velikanska moč. Posamezen, sam za se živeči človek je podoben kapljici vode. Kakor pa iz posamičnih kapljic nastajajo studenci, potoki, reke in veletoki, ki gonijo mline, razne stroje, nosijo ladije itd., tako je tudi s posamičnim človekom in z organizovano človeško družbo. Sokolska društva so res vredna naše posebne dohrohotnosti. Želeli je, da bi vrli Sokoli večkrat nastopali na veselicah in tako gojili ljubezen do res lepe sokolske telovadbe.

Še nekaj je iznenadilo nas udeležence omenjene veselice.

Čudili smo se izvrstni postrežbi, kakoršne nismo pričakovali o toliki množici, ko se ni moglo vedeti naprej, da pride toliko ljudij. Take skrbne postrežbe ne dobimo niti v mestu. Hvaležni smo vrlim in izgladnim brejskim rodoljubom, pa tudi zavednim Križanom in prvaškim Sokolom, da so nam priredili tako izborno veselico; posebno hvaležni smo pa tudi velespoštovani gospi udovi Vincenci Terpin v Kasovljah, ki je odstopila svoje

prostore za to krasno veselico. Če pomislimo, da je nekdo zelo majal jezik in trgal poplate v namen, da bi se ne dali društvu prostori za namestitev veselice, izreči smemo tej značajni gospe svojo popolno spoštovanje, dotičnemu pa nekaj popolnoma nasprotnega. Dobro naj pazi, kaj dela. Če bode sejal veter, bode žel vihar. Mi smo svobodni ljudje, ki se ne pustimo voditi na vrvi od nikogar. Mi ne potrebujemo in nočemo varuhov v naših lastnih stvareh, posebno takih ne, ki ovirajo narodni napredek!

Politiške vesti.

V TRSTU, dne 12. avgusta 1897.

No, torej? „Triester Zeitung“ od minolega torka piše zopet — kakor vsako toliko — o položaju v Avstriji. Dandanes seveda ni mogoče pisati o notranji politiki avstrijski, ne da bi govorili o prepiru med Nemci in Čehi. Članek „Triesteričin“ se veseli na novem poskusu za spravo in pristavlja povsem umestno, da usoda vsacega poskusa za spravo je odvisna od tega, kako sti razpoloženi dotični dve stranki, kateri naj bi se sporazumeli. In tudi to je gola resnica, kar pravi „Triesterica“: da je sleherni tak poskus smatrati ponesrečenim, ako jedna ali druga obeh strank zahteva to in ono že v naprej ter izjavlja, da drugače ne stopi v razpravo.

Gotovo je tako. No, torej? Kdo je obsojen a tem? Mar ne Nemci, ki zahtevajo, da se odpravijo jezikovne naredbe, predno se prične pogajanja? Ako hočemo prav presoditi, kako krivična je ta zahteva, moramo pomisliti tudi na možnost, da se razbijejo tudi bodoča pogajanja. — V lep položaj bi zašli Čehi, ako bi se poprej odpravile jezikovne naredbe! Zapravi bi na lahkomišeln način še to pridobitev, ne da bi dobili kako nadomestilo. Zato je zahteva Nemcev taka, da Čehi ne morejo privoliti v isto.

Kdor stavi take zahteve za spravo, ta kaže le, da sprave — noče! Nadejamo se torej, da je tudi „Triesterica“ uverjena sedaj, kje da ni prave, ali prav za prav nikake „dispozicije za spravo“.

O tej dispoziciji Nemcev govori nadalje dejstvo, ki je navaja tudi „Triesterica“ v istem članku: dogodbica z onim sodnim adjunktom Malijem, ki je o zadnji vodnji katastrofi v Trutnovu rešil nič manje nego 32 — nemških življenj? Ker pa je Malij Čeh, so ga — tako pripoveduje nam — reč naš nemški list — razni nemško-nacionalni list ometavali — z gnilimi jajci neslanih dvrtipov, so ga zasramovali za njegovo velikansko delo v službi človekoljubja

No, torej? Do kakega zaključka moramo priti? Menda le do tega, da le Nemci nočejo miru in sprave, in da le fanatično nemško časopisje noče, da bi človekoljubje moglo slaviti svoje triume. Kajti to rečemo lahko, da med nami ni ljudij, ki bi se zasramovali onega — in naj je Turek ali Kitajec — ki je z nevarnostjo za lastno življenje rešil toliko in toliko človeških življenj!

Vojaško posvetovanje. Na Dunaju bode pred odhodom Nj. Velikanstva, kakor se od tam poroča, vojaško posvetovanje, h kateremu je povabljenih več vojaških poveljnikov.

Cesar Viljem na Ruskem. Danes je cesarska dvojica nemška ostavila ruska tla. Včeraj so bile v Krasnojem selu velike vaje ruske konjice. Potem je bil sijajen obed v Petrovem dvoru. Car Nikolaj je v nemškem jeziku napil časnikom nemške vojne mornarice, cesar Viljem pa ruski mornarici. Na večer je bila zopet sijajna razsvetljava v Petrovem dvoru. Na stotisoče ljudi je prišlo gledat ta k asni prizor. Niti gibati se ni bilo mogoče na vrtu.

Različne vesti.

Odbor polit. društva „Edinost“ bode imel svojo sejo jutri zvečer ob 7. uri. Ker bode sklepati o stvareh, ki se tičejo vseslovenskega shoda v Ljubljani, prosimo odbornike, da se polnoštevilno udeležé te seje.

Pro domo. Nekdo nam je odgovoril te dni ozirom na naše tožbe da slovensko občinstvo vse prerado čita „Piccolo“. Ljubi prijatelj nam je poslal jako jednostaven in priprost nasvet, kako od pomoči temu zlu. Pravi namreč: „pišite tudi Vi kakor „Piccolo“! Poročajte o vsem, kar se je zgodilo“.

Lep in — o tem smo uverjeni — tudi dobro

mišljen nasvet to, vendar ga moramo odkloniti. Gospod prijatelj in svetovalec naš je menda pozabil na razliko v namenih „Edinosti“ in „Piccola“. Ta poslednji list je zasnovan v umazano židovsko špekulacijo, kajti njega gospodar je pravi Žid in zato mu tudi najbolj prija umazana sredstva in zato prinaša tudi — vse! Čim bolj umazano je, kar se je „zgodilo“, tem blazneje skoči po njem „Piccolo“; kolikor bolj umazano je perilo, tem rajši je pere na javni ulici „Piccolo“. To se pravi vzbujati v ljudstvu slabe nagone in kvariti ljudstvo. In še posebno tista drobna poročila o pikantnih sodnih razpravah, v katerih nastopajo življi, kakoršnim se pošten človek izogiblje že od daleč! To je strup. In gola resnica je, da taka poročila pogubno uplivajo v нравstvenem oziru, zlasti na mladino; gola resnica je, da je — soseben po velikih mestih — marsikdo postal zločinec le vsled takega berila.

„Piccolo“ ni do tega. Vzgojil si je svoje občinstvo s pokvarjenim ukusom. On ve, kaj ugaša temu občinstvu. To prinaša, ker ve, da tako najlepše vspeva njegova židovska špekulacija. Špekulacija s pokvarjenostjo.

Na tako nizino ne sme zlezti „Edinost“. Ta list ima druge namene. „Edinost“ se ni zasnovoala iz špekulacije, da bi gojenjem škandalne kronike delala dobre dobičke, ampak zasnovoala se je, da vzbuja narodni čut med ljudstvom, da poučuje ljudstvo in je pripravila na uspešno borbo za pravice naroda.

Ta cilj nam je pred očmi v prvi vrsti. Seveda je še mnogo nedostatkov. Mi smo zadnji, ki bi hoteli tajiti to. Tudi mi se motimo lahko, kakor vsakdo drugi, ker smo — ljudje. Ali, ako kedaj zgrešimo pravo pot, zgodilo se je to le v dobri veri. Namen pa je vsikdar le ta, da služimo glavnemu cilju, radi katerega je bil zasnovan ta list. Žal nam je — odkrito žal — ako ta ali oni ni zadovoljen z našim listom. Hvaležni smo tudi vsakomur, ki nam prihaja dobrimi nasveti. Ako le mogoče, se bomo ozirali na iste. Toda to bodi povedano odkrito in lojalno: tako, kakor piše „Piccolo“, ne bomo pisali nikdar! To je, dokler sedanje uredništvo nosi odgovornost pred slovenskim svetom za to, kar je v listu. Nikdar! Kajti uverjeni smo, da slovenstvo tržaško bi bilo kmalu kraj narodnega propada, ako bi mu dajali „Piccolo“ hrane. Kdor si želi čititi, ki bi mu šegotalo živce, dobro, pa naj čita — „Piccolo“. Nam je sicer odkrito žal, ako smo čuli, da nam je odpadel le eden sam čitatelj, ali ni to obžalovanje ne more premeniti naših utrjenih nazorov o tem, kakovo gradivo naj prinaša slovenski list v Trstu.

Še nekaj nam je opomniti. Nekateri naši ljudje govore radi: list naj se bolj razširi, da bode imel več gradiva, potem ga bomo že podpirali radi. Pardon, to se nam zdi tako, kakor bi kdo pri repu naprezal konja. To ni prava pot. Povsem krivo je zahtevanje, da naj se list razširi poprej in potem da ga bode že podpiralo ljudstvo; ampak jedino prava pot je ta: *ljudstvo naj podpira list, da se bode mogel razširiti*!! Seveda jako komudno je to: zahtevati le od drugih, da bi delali čudeže!

To nam je bilo na srcu že dlje časa. Žaliti nismo hoteli nikogar. In verujejo naj nam naši čestiti čitatelji, da nismo pisali tega radi sebe, ampak le radi stvari, svete slovenske stvari.

Tem nazorom ostanemo zvesti. Ako pa meni slovensko ljudstvo v Trstu, da je potrebno, da krene naš list na druga pota, potem bomo vedeli, kaj nam velevala dolžnost, in čitali bomo potem kaj kar bodo pisali — drugi!

Mestni svet tržaški ima nocoj svojo XX. javno sejo. Na dnevnem redu je med drugim zahteva delegacije po dodatnem kreditu v conto corrente za leto 1897.

Potovanje našega cesarja. Naš cesar biva zopet v Istri. Iz Istre nameravata cesar in cesarica odpotovati na karsko jezero v južnem Tirolskem. Dne 31. t. m. se Nj. Veličanstvo vrne zopet na Dunaj in se poda takoj na velike orožne vaje, najprej v Bistrico, potem v Totis. Na to bodo sledili lovi v baranškem komitatu v družbi nemškega cesarja. Dne 20. septembra pride cesar v Budimpešto.

Rumunska kraljeva dvojica dospe dne 12. ali 13. t. m. na Dunaj posetit našega vladarja.

Nadvojvodinja Štefanija prišla je mino soboto v Meran, kamor je njena hči nadvojvodinja Elizabeta došla že dan poprej od karskega jezera. V nedeljo sti odpotovali nadvojvodinji v trafajski hotel, kjer ostaneta več tednov.

Najvišja zahvala. Prejetli cesar je dal družbi sv. Cirila in Metoda sporočiti Svojo najvišjo zahvalo na izrazu udanosti povodom občnega zbora.

Donoski za moško podružnico družbe sv. Cirila in Metoda v Trstu. Veleštovani rodoljub g. M. V. Živic, inženir v Trstu, je daroval 100 kron, to je polovico odmerjene mu nagrade za inženirska dela na družbinem posloju pri Sv. Jakobu. Gosp. Josip Wentz je daroval po g. dr. M. Pretneju iztirjano tirjatev v znesku 49 kon 20 stot. Na izrek sodnega omizja je plačal narodni grešnik v Lukševi gostilni za besedo, ki mu je „ušla“ 1 Kr. Slovenke iz cerkve starega sv. Antona so darovale 4 krone 10 stot. g. D. Godina je nabral o otvritvi „Čitalnice“ v Škedenji 5 gl.

O biskupu Strossmayerju Iz Rogatca na Štajerskem, kjer se mudi sedaj Strossmayer, prihajajo vesti o slovečem škofu, ki navdajajo z radostjo vsacega Slovana, ki jih čuje. Piše se, da je najpopularniša oseba med rogaškimi gosti dijakovski biskup, ta veliki dobrotnik človeštva in osobito naroda hrvatskega. Starost 83 let da ni pustila na njem skoro nobenih sledi. Zdrav je in čil in kdor ga vidi, kako koraka možko in vznešeno, misliti si mora, da je biskup star komaj petdeset let.

Njegovo duševno obzorje, njegov spomin in njegov zdravi humor pa briše celo od petdesetih mnogo strani. V družbi je Strossmayer ljubezniv in zgovoren; vsakdo si le želi jedenkrat govoriti z njim, ali ga slišati — čaroba njegovega orjaškega duha je tako velika, da drži vse v svojem močnem objemu.

Bog ga ohrani tega velikega Slovana še dolgo let v tolažbo narodu hrvatskemu in slovenskemu!

Okó za okó, zob za zob! „Slovenski Narod“ z dne 11. t. m. jako krepko izraža načelo, da je političnemu nasprotniku treba pokazati, da se ga ne bojimo. Celjski prireditelji da so se vedli vse preveč plašno, kar je vzbujalo v nasprotnikih še več poguma. To je resnica, ki se že kaže pri psih. Ako pes vidi, da se ga bojiš, prav gotovo te popade; nasprotno je, ako se ga ne bojiš. To leži že v naravi. Da bi mi pokazali nasprotnikom zobé, pri tem pa bi se vedli, da on vidi, da spoštujemo svojo narodnost, tedaj bi bilo vse drugače. Ako pa nasprotnik vidi le premnogokrat, da nam ni na naši narodnosti kdo ve kako ležeče, tedaj on smatra vse naše prizadevanje za komedijo in bije šale z nami. Zato moramo reči, da več škodujejo naši stvari oni ljudje, ki se iz „posebnih ozirov“ na nasprotnika vedó bojazljivo, ali ki se celo prezirajo svojo narodnost, nego pa najhujši politični fantik z nasprotne strani. Zatorej proč z bojaznijo! Nastopajmo pogumno, a dostojno! Dosledno, a nikogar žaljivo. Le tako more dobiti nasprotnik pred nami respekt in se umikati v svoj šotor nazaj. Ta nasvet pa ne velja samo za periferije, temveč ne malo tudi za središče! Svetovati je vedno lažje, nego izvajati praktično dani nasvet.

Povsodi nas zasramujejo. Minole sobote se je peljalo nekaj Barkovljanov v čolnu mimo kopelji „Excel“. Ko so jih ugledali kopajoči se Ital., po velikem delu čifuterija — jeli so vsklikati najgrše psovke za sirom. okoličani. Tako delajo pri vsaki priliki in povsodi, ako se le čutijo varne, da jih ne more doseči roka naših. To je pravo junaštvo! Ali vedeti bi hoteli, kdo — ki nepristransko sodi in misli — bi mogel pobrati kamen in zalučati na naše okoličane, ako se tudi spozabijo in malo razgrejejo ob tem večnem izzivanju!

Nemška korajža. Vse nemško junaštvo kaže se v metanju jaje, pobijanju šip in tulenju „heul!“ Čini, kakoršne zamore počenjati vsaki pobalin. Toda jajca, katere so metali na Slovence v Celji in na njihov „Narodni dom“, padla so nazaj na — nemško čast. Ne mi — Vi ste se omazali s temi jajci! Vi si domišljate v svoji germanski oholosti, da se na Slovana sme metati vse, ker je baje Vam inferijoren, toda mi menimo, da je inferijoren oni, ki se ne sramuje takega početja. Kajti Vaša sodba razsodenemu svetu ni merodajna, ker Vas vodi blazna strast.

Ves Vaš pogum se izraža v metanju jaje in pobijanju šip, ki Vam niso storile nič žalega. Ko pa je imelo slovensko Celje svoj slovanski dan,

niste upali Slovincem v bližino. Ako imate zares kaj poguma, kažite ga na drug način, — metanjem jaje (mar bi si jih dali ocreti, bi jim več koristile! — Stavec.) in pobijanjem šip — samo maže in diskreditira vaša nemška stvar. — Daleč ste zašli! —

Za učitelje, risarje (oziroma arhitekta, inženirje ali druge strokovnjake). Na strokovni obrtno-nadaljevalni šoli za klesarje (kamenoseke) v Nabrežini je razpisano učiteljsko mesto za geometrijo, geomet. in prestoročno risanje in nauk o projekciji z 6 urnim podukom na teden. Vse ure so v enem dnevu. Prošnje je doposlati šolskemu odboru do 15. t. m.

Opaza se, da ozirom na ugodne železniške zveze lahko tudi oni, ki stanujejo po mestih, prevzamejo to službo, kakor postranski posel, ker ne zgube mnogo časa in se dobro plačujejo učne nagrade.

Izlet „Slovanskega pevskega društva“ v Vipavo. Te dni se vrše pridno vaje. Soseben pa v cerkvenem petju, kajti obe cerkveni kompoziciji sti precej težavni. Izletnike opozarjamo, da točno pridejo na mesto sestanka, da bode odhod pravočasen. Sicer ne bi mogli priti v Log o določeni uri.

Kolesarski klub „Sokol“ v Trstu priredi prihodnjo nedeljo izlet v Vipavo. Odhod iz kavarne Commercio v dveh oddelkih in sicer točno ob 5^h uri zjutraj in točno ob 1. uri popoldne. Rednik prvega oddelku Anton Muha, in drugemu Nazarij Grižon. K obilni udeležbi vabi odbor.

Štrajki. Včeraj popoldne so imeli svoj shod štrajkujoči pekovski pomočniki. Kakor dobro znamenje nastopajočega spoznanja beležimo, da so pekovski pomočniki nekoliko ublažili svojo zahtevo, stavljene pred začetkom štrajka. Popred so se menda upirali temu, da bi se plačila delavcev določala po kategoriji dela. No, sinoči so pristali na to, da se določijo tri kategorije: z 14, 13 in 12 gl. na teden, za pomožne moči pa 9, 8 in 7 gl. Nadalje zahtevajo, da one pekarne, v katerih se dela po noči, ostanejo odprte vso noč. To pa zato, da bode loža rešitev v slučaju ognja ali druge nesreče. Za Božiče in Veliko noč zahtevajo poštika 36 ur, ki naj se prične na predvečer ob 6. uri. Izredna dela je plačati še enkrat toliko. Gospodarji se snidejo nocoj v posvetovanje o teh novih predlogih.

Tudi štrajk mizarskih pomočnikov utegne nehati kmalu. Diferenca med gospodarji in delavci je ta, da so prvi privolili v pobiljšek mezde za 10 nč. na dan za vsaki goldinar, dočim zahtevajo delavci, da se pobiljša plačilo za 10 od sto doseđanjega plačila. Več gospodarjev je baje pri volji privoliti v to zahtevo delavcev.

Ali bode vojna ali ne bode? Ljudje na vasi se povprašujejo: „kaj, ali bode vojna, ali je ne bode?“ Od vseh strani se sliši to ali ono, tu kriče, tam se tepó, vojne pa le ni. Morda pa nam časniki nočejo ničesar povedati, ker se bojé, da bi nas ne vznemirili itd. Ti šmentani časniki! No, bodimo hvaležni časnikom, dokler nam nimajo poročati o evropski vojni in dokler nas zabavajo samo s poročili o naskokih nemških obstrukcionistov na slovansko večino prebivalstva v Avstriji. Se nahajajo sicer tudi časniki, ki radi objavljajo reči, ki dražijo živce. In reči moramo, da je tudi ljudij, ki radi čitajo take prismodarije. O vojni pa jim vendar le ne morejo povedati ničesar, ker vojne ni in je ne bode tako kmalu.

Sicer se o vojni nekako rado sliši, ako je ista daleč stran od naših ušes in le po časnikih poslušamo nje grom. Ako pa bi prihrumela z vso svojo nesrečo nad nas, ako bi požigala naše domove, teptala naša polja in nam uničila vse, kar imamo, tedaj bi se nam zdela vse nekako drugača ta stvar.

No, vemo, da je ljudi, ki pravijo: „če mi vojna naredi škodo, cesar mi jo plača zopet. Saj zdaj nisem nič na boljem, ko mi drugi nasprotnik preti ugonobiti vse blagostanje in me polagoma pripraviti ob vse. V tem slučaju izgubim gotovo svoje imetje, ker je moj politični nasprotnik, ki me želi pregnati od mojega doma, hujši, nego bi zamogla biti vojna“. Vendar si vkljub temu ne moremo želeti vojne; proti političnemu sovražniku pa si moramo pomagati z narodnim poštenjem in zvestobo do svojega rodu in se ogibati zanj, katere nam stavi nasprotnik.

Lastnik konsorcij lista „Edinost“. Izdavatelj in odgovorni urednik: **Fran Godnik**. — Tiskarna Dolenc v Trstu.